

KLAGANDE

████████████████████ ████████████████████
Ombud: Advokat Mathias Blomberg
Igne Advokatbyrå AB
Vasagatan 17
903 29 Umeå

MOTPART

Försäkringskassan

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 14 december 2015
i mål nr 15496-15, se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

Kammarrätten fastställer förvaltningsrättens sekretessförordnande.

YRKANDEN M.M.

██████████ yrkar att han beviljas rätt till assistansersättning och att målet överlämnas till Försäkringskassan för beräkning av antalet timmar för vilka ersättning ska utgå.

██████████ åberopar vad han tidigare anfört och tillägger bl.a. följande. Förvaltningsrätten anser att han visserligen har behov av hjälp och stöd i kommunikationen med andra men påstår samtidigt att behovet inte kan anses vara grundläggande eftersom det inte är av den dignitet som krävs. Förvaltningsrätten hänvisar till RÅ 2010 ref. 17 som stöd för sitt resonemang. Bedömningen i aktuellt hänseende är emellertid svår att förena med de uttalanden som Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har gjort i avgörandet. I avgörandet nämns varken något krav på att assistenten ska ha ingående kunskap om honom eller att hjälp är en förutsättning för att kommunikation överhuvudtaget ska vara möjlig. I stället talar HFD om betydelsen av att ha behov av hjälp med kommunikation i vanliga sociala situationer. Tonvikten bör således ligga på möjligheterna för den funktionshindrade att utan assistent kunna kommunicera med andra i syfte att bygga och upprätthålla sociala kontakter. Dock tycks det erfordras en kunskap om den funktionshindrade, dennes funktionshinder och kommunikationssätt. I enlighet med lagstiftning, förarbetsuttalanden och den praxis som finns på området kan personlig assistans omfatta hjälp av två olika slag, dels praktisk hjälp, dels annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper. I och med att Försäkringskassan och förvaltningsrätten uppställer ett krav på ingående kunskaper i samband med det grundläggande behovet kommunikation utesluts möjligheten att bli beviljad praktisk hjälp. Den hjälp som Försäkringskassan på grund av detta kriterium kan bevilja tid för i samband med kommunikation är därför uteslutande annan hjälp, det vill säga sådan hjälp som inte är praktisk. I HFD 2015 ref. 46 har HFD tolkat det som att enbart personer med en psykisk funktionsnedsättning kan vara i behov av annan hjälp som förutsätter ingående kunskap. Med

underinstansernas tolkning medför avgörandet att fysiskt funktionshindrade utesluts från möjligheten att få sitt behov av hjälp med kommunikation tillgodosett över huvud taget. Den medicinska utredningen styrker att han har ett omfattande kommunikationsproblem som möter de kriterier som uppställs i RÅ 2010 ref. 17. Med hänsyn till vad som framkommer av den medicinska utredningen angående karaktären av hans funktionsnedsättning kan det inte heller råda några tveksamheter om att han lider av en nedsättning av de psykiska funktionerna som kan berättiga honom till annan hjälp som förutsätter ingående kunskap i enlighet med HFD 2015 ref. 46.

Förvaltningsrättens resonemang vad avser hans behov av aktiv tillsyn är skrämmande. Av vittnesförhör med enhetschefen [REDACTED] i Resursteamet framkom att han har sina egna coacher som enbart fokuserar på honom, något som är nödvändigt. Han har bara känd personal som arbetar med honom och aldrig vikarier. Om ny personal behöver introduceras måste en inskolning ske där personalen får träffa honom flera gånger för att få ingående kunskap om honom och hans funktionshinder. Den nya personalen behöver läsa på om hans funktionshinder och behöver även gå med och handledas under i vart fall två månader för att få förståelse om hur han fungerar. Man behöver känna honom väl för att veta vad det är han vill ha hjälp med. Sammantaget medför omständigheterna att det krävs ständiga ingripanden av en person med ingående kunskap om honom som syftar till att förhindra aggressiva och destruktiva reaktioner som föranleds av hans psykiska funktionsnedsättning.

Försäkringskassan bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande.

Kommunikation som grundläggande behov kan bara beviljas när det krävs att en tredje person behöver vara närvarande för att kommunikation med andra över huvud taget ska vara möjligt. Om det enbart krävs kunskap om ett alternativt kommunikationssätt, kan det inte bli aktuellt med att bevilja

någon tid för kommunikation som ett grundläggande behov. Det krävs vidare att den försäkrade har sådana svårigheter att förmedla och ta emot budskap att den som ger assistans behöver ingående kunskap om just den försäkrade och inte bara om funktionsnedsättningen i sig och sättet att kommunicera. Det är tydligt att [REDACTED] har kommunikations-svårigheter och att han behöver hjälp och stöd i kommunikationen med andra i sin vardag och i sociala sammanhang. Det är dock tillräckligt att den som hjälper honom har kunskaper om honom och hans funktionsnedsättning samt hans sätt att kommunicera, men denne behöver inte ha ingående kunskaper om honom för att kommunikation överhuvudtaget ska vara möjligt.

Det är vidare tydligt att det finns ett behov av allmän kännedom om [REDACTED] och att det behövs adekvat utbildning i hans funktionsnedsättning. Man bör ha kännedom om sättet att arbeta med personer med liknande funktionsnedsättningar. Det finns dock inte stöd i handlingarna i målet att den person som utför tillsynen behöver ingående kunskaper om [REDACTED] till följd av hans funktionsnedsättning för att utföra tillsynen över honom på ett tillfredsställande sätt. [REDACTED] anför att han har ett enormt behov av hjälp av en person med ingående och individunik kunskap om honom. Det klargörs dock inte i de medicinska underlagen, eller vittnesförhöret, av vilken anledning och på vilket sätt det skulle krävas ingående kunskap om honom och hans funktionsnedsättning. Även om [REDACTED] behöver mycket tillsyn i sin vardag då han saknar insikt om vad som kan vara farligt och kan utsätta sig själv eller andra för faror, kan det inte anses ha gjorts sannolikt att han har ett behov av kvalificerad tillsyn av övervakande karaktär på grund av att han allvarligt kan skada sig själv eller andra i sin omgivning.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Personlig assistans definieras i 9 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade som personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

Frågan i målet är om [REDACTED] har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov i sådan omfattning att han har rätt till assistansersättning. För sådan rätt krävs att han behöver hjälp med sina grundläggande behov under i genomsnitt mer än tjugo timmar per vecka.

I målet är ostridigt att [REDACTED] behöver hjälp för att få sina grundläggande behov i form av personlig hygien, av- och påklädning samt måltider tillgodosedda. Försäkringskassan och förvaltningsrätten har funnit att dessa behov kan tillgodoses med personlig assistans under i genomsnitt 5 timmar och 45 minuter per vecka. [REDACTED] menar å sin sida att hjälpbehovet är större. Kammarrätten, som anser att utredningen inte ger stöd för att omfattningen av den hjälp som [REDACTED] behöver i dessa delar är större, instämmer i underinstansernas bedömning. Han kan således inte tillgodoräknas någon ytterligare tid för dessa behov.

[REDACTED] har vidare anfört att han har ett omfattande behov av hjälp med kommunikation.

I RÅ 2010 ref. 17 uttalade HFD att möjligheten att kunna kommunicera med andra och därmed kunna skapa och upprätthålla sociala kontakter hör till de grundläggande behoven. I det aktuella fallet konstaterade HFD att det krävdes kunskap om den funktionshindrade, hans funktionshinder och hans kommunikationssätt för att kunna förstå vad han ville säga och för att hjälpa

honom att uppfatta budskap som andra ville förmedla till honom. HFD ansåg därför att det var utrett att den funktionshindrade hade behov av hjälp för att kunna kommunicera med andra.

I fråga om hjälp med kommunikation uppställs alltså ett krav på att den person som assisterar [REDACTED] vid kommunikationen måste ha kunskap om just honom för att förstå vad han vill säga och för att hjälpa honom att uppfatta budskap som andra vill förmedla till honom. Till skillnad från underinstanserna anser kammarrätten dock inte att det uppställs ett krav på att assistenten ska ha ingående kunskap om [REDACTED] [REDACTED] för att hans behov av hjälp med kommunicering ska betraktas som ett grundläggande behov.

I vittnesförhör samt uppgifter som har lämnats av anhöriga uppges att [REDACTED] [REDACTED] har ett omfattande hjälpbehov med sin kommunikation till följd av sina funktionsnedsättningar och att han i stort sett inte kan kommunicera utan hjälp av en personlig assistent. Kammarrätten anser emellertid att de läkarintyg och annan utredning som har presenterats i målet, bl.a. Specialpedagogiska institutets fördjupade utredning 2007, inte ger tillräckligt stöd för dessa uppgifter. I sistnämnda utredning anges exempelvis att [REDACTED] har ett rikt och välutvecklat språk samt att han ofta uttrycker sig välformulerat. Vidare anges att det går att ha väldigt roligt med honom via språket eftersom han ofta är lite underfundig och precis i sina ordval. Med hänsyn till detta kan han inte beviljas hjälp med kommunikation som ett grundläggande behov.

När det gäller [REDACTED] behov av aktiv tillsyn som förutsätter ingående kunskaper om honom gör kammarrätten följande bedömning.

Aktiverings- och motivationsinsatser av olika slag räknas normalt sett inte till de grundläggande behoven. Detsamma gäller påminnelser, praktiska instruktioner och liknande (se bl.a. RÅ 2009 ref. 57). Högsta

förvaltningsdomstolen har vidare framhållit att annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade måste förstås på det sättet att det uteslutande tar sikte på personer med psykiska funktionshinder (HFD 2015 ref. 46).

Även om det har uppgetts i vittnesförhör att [REDACTED] har ett behov av tillsyn bedömer kammarrätten att det saknas stöd i läkarintyg och övrig utredning för att hans behov av tillsyn beror på psykiska funktionsnedsättningar och att den hjälp han behöver är så kvalificerad att den går utöver aktiverings- och motivationsinsatser. De nödvändiga insatserna kan alltså inte anses vara att hänföra till sådan aktiv tillsyn som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade och som enligt praxis bör ge rätt till personlig assistans. Mot bakgrund av det anförda ska överklagandet avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Magnus Ekman
lagman
ordförande

Anders Jonsson
kammarrättsråd
referent

Maria Ringvall
kammarrättsråd

Anna Eriksson Vallin
kammarrättsfiskal
föredragande

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 33

DOM
2015-12-14
Meddelad i
StockholmMål nr
15496-15**KLAGANDE**

[REDACTED]

Ombud: Advokat Mathias Blomberg
Igne Advokatbyrå AB
Vasagatan 19
903 29 Umeå**MOTPART**Försäkringskassan
Processjuridiska enheten
103 51 Stockholm**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Försäkringskassans beslut 2015-07-08, se bilaga 1

SAKEN

Assistansersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Förvaltningsrätten förordnar med stöd av 43 kap. 5 och 8 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att sekretessen enligt 28 kap. 1 § samma lag ska bestå för de uppgifter om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som lagts fram vid den muntliga förhandlingen och som inte tagits in i denna dom.

Dok.Id 648210

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se	08-561 680 01	måndag – fredag 08:00-16:30

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade den 8 juli 2015 att inte ändra sitt tidigare beslut att inte längre betala ut assistansersättning till [REDACTED] fr.o.m. den 1 augusti 2015. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

[REDACTED] yrkar att han ska förklaras berättigad till assistansersättning och att förvaltningsrätten ska överlämna åt Försäkringskassan att beräkna i vilken omfattning. Till stöd för sin talan anför [REDACTED] i huvudsak följande. Han har haft personlig assistans i snart tjugo år. Sedan år 2007 har han haft assistansersättning för personlig assistans dygnet runt, inklusive sovande jour. Assistansersättningen från Försäkringskassan har utökats under åren. Assistansersättning har utgått för mer vaken tid, mindre jourtid och mer dubbelbemanning. Han har även fått förhöjt timbelopp. Hans hjälpbehov har under åren ändrat karaktär, men har inte ändrats i omfattning. Hans behov av hjälp med kommunikation och tillsyn utgör grundläggande behov. Han behöver på grund av sina psykiska funktionshinder aktiv tillsyn och behovet förstärks av hans kommunikationssvårigheter. Han har ett otydligt tal, men hans svårigheter med kommunikation beror till stor del på hans svårigheter att uppfatta andra. Han svarade inte adekvat på handläggarens frågor. Hans gode man och även den assistent som var med honom tolkade och delade upp frågorna så att han kunde svara. Han behöver hjälp med kommunikation och det är viktigt att stödet ges av någon som känner honom och hans funktionshinder väl, eftersom han lätt blir aggressiv och hotfull om han inte förstår eller blir förstådd. Han kan på grund av en hjärnsynskada inte tolka det han ser. Han vet inte vem som står bredvid honom. Han uppfattar inte kroppsspråk. Han kan inte själv avgöra om det är han som blir tilltalad eller någon annan. Han behöver stöd och hjälp med syntolkning och medling av sina personliga assistenter i all kommunikation med andra människor. Han har på grund av sin hjärnskada stora sociala och emotionella svårigheter. Han är lättirriterad och har

humörsvängningar. Han har svårigheter att kontrollera impulser, är stor och stark och blir arg när man inte förstår honom. Han kan vara arg i flera timmar, kasta saker, hoppa över måltider. Han blir ibland onåbar och går inte att resonera med. De händer att han bara går iväg oavsett tid på dygnet. Han behöver aktiv tillsyn av en personlig assistent med ingående kunskaper om honom och hans olika funktionshinder hela dygnet. Han är omdömeslös och förstår inte orsak och verkan. Under en period med många personalbyten och svårigheter att hitta personal som klarade av att jobba hos honom hade personalen direktlarm till ett vaktbolag på grund av den stora risken för våld. Utredningen i målet visar klart och tydligt att han har ett stort behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Att mäta hans hjälpbehov i tid är svårt. Försäkringskassan har godtagit 5 timmar och 45 minuter per vecka avseende personlig hygien, på- och avklädning och måltider. Om man utgår från att hans grundläggande behov avseende kommunikation uppgår till 2 timmar per dag och hans grundläggande behov av tillsyn uppgår till 1 timme per dag överstiger hans hjälpbehov med de grundläggande behoven 20 timmar per vecka.

Försäkringskassan bestrider bifall till överklagandet och vidhåller den bedömning som gjorts i det överklagade beslutet.

Förvaltningsrätten har den 26 november 2015 hållit muntlig förhandling i målet inom stängda dörrar. Vid förhandlingen har arbetsterapeuten tillika enhetschefen vid Resursteamet, [REDACTED] hörts som vittne avseende [REDACTED] funktionsnedsättning och hjälpbehov.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkter, rättslig reglering m.m.

I målet är fråga om [REDACTED] rätt till assistansersättning. För att han ska ha en sådan rätt krävs att hans behov av assistans med de

grundläggande behoven enligt 9 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, i genomsnitt överstiger 20 timmar i veckan. Det framgår av 51 kap. 2 och 3 §§ socialförsäkringsbalken SFB.

Av förarbeten och praxis framgår att vad som främst åsyftas med grundläggande behov är sådana hjälpbehov som uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten och där den funktionshindrade måste anses ha ett särskilt intresse av att kunna bestämma vem som ska ge sådan hjälp och hur den ska ges (prop. 1992/93:159 s. 64 och RÅ 2009 ref. 57). Vidare finns i praxis vägledning avseende flera av de grundläggande behoven i sig. Det följer t.ex. av ovan nämnda avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen att ett behov av hjälp med måltider inte utgör ett grundläggande behov i det fall den funktionshindrade klarar att äta och dricka själv.

I fråga om hjälp med kommunikation utgör ett grundläggande behov har i praxis beaktats huruvida det krävs ingående kunskaper om den funktionshindrade personen, dennes funktionshinder och kommunikationssätt för att förstå vad den funktionshindrade personen vill säga och för att hjälpa personen att uppfatta budskap som andra vill förmedla (se RÅ 2010 ref. 17 jämfört med t.ex. Kammarrätten i Jönköpings dom den 8 juli 2011 i må nr 3294-10). För att ett hjälpbehov med kommunikation ska kunna hänföras till de grundläggande behoven har vidare ansetts att personens kommunikationsförmåga ska vara så begränsad att han eller hon behöver hjälp av en personlig assistent för att kommunikation över huvud taget ska vara möjlig (se Kammarrätten i Göteborgs dom den 18 januari 2010 i mål nr 7759-08).

Behov som är av tillsynskaraktär har i praxis inte ansetts som ett grundläggande behov om det inte handlar om aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Exempel på sådan aktiv tillsyn av övervakande karaktär är

ständiga ingripanden syftande till att förhindra aggressiva och destruktiva reaktioner och som också förutsätter goda kunskaper om den funktionshindrade (se t.ex. RÅ 1997 ref. 23 I och RÅ 2010 ref. 17). Behov av någon som stöder, uppmuntrar och motiverar har i praxis ansetts vara behov av annat slag (se t.ex. RÅ 1997 ref. 28). Av Högsta förvaltningsdomstolens avgörande den 25 juni 2015 i mål nr 3527-14, framgår att behov som är av tillsynskaraktär uteslutande tar sikte på personer med psykiska funktionshinder.

Utredningen i målet

Av utredningen i målet framgår att Försäkringskassan tidigare år vid sin beräkning avseende [REDACTED] hjälpbehov med grundläggande behov har beaktat bl.a. att han behöver hjälp att ta fram kläder som passar väderleken, att han behöver hjälp att få maten lagad, framdukad och avdukad, hjälp med kommunikering samt hans tillsynsbehov på grund av epilepsi. Försäkringskassan har nu, efter en omprövning enligt 51 kap. 12 § SFB, gjort en delvis annan bedömning avseende [REDACTED] grundläggande behov. Förutom att Försäkringskassan har beaktat färre hjälpmoment som grundläggande behov avseende personlig hygien, på- och avklädning och måltider har Försäkringskassan bedömt att hans hjälpbehov med kommunikation och tillsyn inte är av sådan karaktär att de kan beaktas som grundläggande behov.

Försäkringskassan har vid sin prövning haft som underlag bl.a. ett utredningssamtal som genomförts på ett av Försäkringskassans kontor, förtydligande uppgifter från [REDACTED] gode man, en skrivelse från Resursteamet samt läkarintyg.

I förvaltningsrätten har [REDACTED] i huvudsak framfört invändningar mot Försäkringskassans bedömning i fråga om hans hjälpbehov med kommunikation och tillsyn. Avseende dessa hans

hjälpbehov framgår, utöver vad som sammanfattningsvis återges i Försäkringskassans beslut bl.a. följande. Av skrivelse från Resursteamet den 8 juni 2015 framgår bl.a. följande. När han blir upprymd kan han få för sig att springa över gatan trots sin hjärnsynskada. Även när han blir arg inträffar det att han ger sig i väg långt på egen hand, t.ex. ut i trafiken. Hans tal är otydligt till den grad att personer som inte känner honom svårligen kan förstå honom. Är han trött, som han ofta är, blir förståelse omöjlig för en okänd. Han har också en begränsning i vad och hur mycket han förstår av talat språk. Han behöver ständig tolkning för att förstå och göra sig förstådd. När han inte förstår blir han sur, frustrerad och hamnar i konflikt med andra. Han behöver mycket stöd i umgänget med andra människor och hjälp att tolka deras beteende. I mötet med andra blir det lätt missförstånd som gör honom arg. Han behöver ständigt en stötdämpare som är redo att tolka språk, beteenden, vara hans ögon och lösa de konflikter som uppstår.

Av intyg från överläkaren [REDACTED] den 20 februari 2015 framgår bl.a. följande. [REDACTED] har läkemedelsbehandling för att mildra oro och beteendevikelser med aggressivt beteende. Han blir emellanåt misstänksam och aggressiv och har svårt att lita på personer i omgivningen. Han har svårt att förstå instruktioner. Han har stora svårigheter att själv undvika faror hemma och i vanlig samhällsmiljö. Det är mycket viktigt för honom att han har för honom kända, trygga personer med stora kunskaper om hur man bemöter personer med hans typ av funktionshinder.

Av Försäkringskassans utredning den 4 maj 2015 framgår bl.a. följande. [REDACTED] har ett något otydligt men förståeligt uttal. Under Försäkringskassans utredningssamtal får han stöttning av sin gode man att få fram det han vill säga och berätta om sitt liv. Efter eventuell stöttning svarar han adekvat på handläggarens frågor. Hans beteendeproblem har blivit bättre men är långt ifrån borta. Tidigare har han kunnat bli så arg att

han har slagit till den han har varit arg på, vilket vid något tillfälle har lett till att han blivit polisanmäld. Detta har han jobbat mycket med hos Resursteamet, och han vet idag bättre hur han ska hantera sin irritation. Hans epilepsi tillsammans med behovet av hjälp med syntolkning leder till att assistenter alltid är med honom eller inom hörhåll. Man måste inte alltid vara i samma rum, men man lämnar honom inte ensam i hemmet.

I förvaltningsrätten har, på begäran av [REDACTED] vittnesförhör hållits med enhetschefen vid Resursteamet, [REDACTED] [REDACTED] har uppgett bl.a. följande. [REDACTED] är hos dem fyra timmar, två gånger per vecka. Det är hon och fyra andra coacher som jobbar med honom. Han pratar väldigt otydligt och pratar om det som upptar honom för stunden. Det är svårt för en ny coach att förstå vad han menar, och det är väldigt känsligt för honom. Han blir sur, går till ett annat rum och kan få ett utbrott. Det händer även med dem som han känner väl. Det är svårt att överföra kunskap om honom till någon annan. Man måste lära känna hans kroppspråk, se hans dagsform, läsa av vilken förmåga han har för dagen, för att det inte ska bli ett utbrott. Det som är svårt är hans sluddriga tal tillsammans med hans känslighet. Han kan tala om att han är hungrig, men om man inte känner honom förstår man honom inte. När han blir förbannad måste hans coach finnas där, för att förhindra att han inte ger sig på någon annan arbetstagare eller coach. Han kräver att man snabbt beskriver vad det är som händer. Samtidigt vill han inte ha för mycket hjälp. Då blir han förbannad och drar iväg. Det är väldigt komplext. Man måste förstå hans värld, vad han uppfattar. Han kräver ständig uppmärksamhet. Man måste ständigt vara beredd. Sedan 2012 har de jobbat mycket med strategier för att lösa uppkomna missförstånd. Det har gjort att utbrotten blir kortare. När han får ett utbrott kan han dra iväg från verksamheten. I ett utbrott blir han farlig för sig själv på det sättet att han inte får någon bra dag och för att han förstör relationer. I verksamheten hos dem är han mest farlig för andra. Han har sparkat till och puttat personer.

Det har inte hänt varje gång, men det beror på att en coach har gått emellan. Annars skulle det hända en gång varannan vecka. Han har utbrott varje dag, men fördelat på ett år ger han sig på andra personer var sjätte-åttonde vecka. Han vill ha social interaktion men klarar inte det på egen hand. Coacherna är tolkar åt honom. Han behöver en tolk som har ingående kunskaper om honom.

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten finner avseende [REDACTED] hjälpbehov med personlig hygien, på- och avklädning och måltider inte anledning att göra någon annan bedömning än den som Försäkringskassan gjort.

Förvaltningsrätten finner inte heller anledning att göra någon annan bedömning avseende [REDACTED] tillsynsbehov i anledning av epilepsi.

I övrigt gör förvaltningsrätten följande bedömning.

Av utredningen framgår att [REDACTED] har behov av hjälp och stöd i kommunikationen med andra. Det framgår också att [REDACTED] har behov av tillsyn. För att hans hjälpbehov i dessa avseenden ska anses utgöra grundläggande behov ska de emellertid vara av viss karaktär och omfattning. Som redogjorts för ovan ska de för det första vara sådana hjälpbehov som uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten. Vidare har i praxis ställts höga krav på den funktionshindrades beroende av personlig assistent i fråga om kommunikation. Som redogjorts för har i detta avseende krävts så ingående kunskaper om den funktionshindrade personen, dennes funktionshinder och kommunikationssätt att den funktionshindrade personen behöver hjälp av en personlig assistent för att kommunikation över huvud taget ska vara möjlig. Förvaltningsrätten, som bedömer att [REDACTED] behov av

hjälp med kommunikation inte är av den digniteten, finner mot denna bakgrund att hans hjälpbehov med kommunikation inte är att anse som grundläggande behov. Vad sedan gäller frågan om [REDACTED] hjälpbehov i form av tillsyn följer av praxis att ett sådant behov, för att utgöra ett grundläggande behov, ska innebära ständiga ingripanden syftande till att förhindra aggressiva och destruktiva reaktioner som också förutsätter goda kunskaper om den funktionshindrade. Behov av någon som stöder, uppmuntrar och motiverar har i praxis ansetts vara behov av annat slag. Förvaltningsrätten konstaterar att det framgår av utredningen i målet att [REDACTED] behöver mycket stöd, uppmuntran och motivation. Av utredningen framgår också att han i viss omfattning behöver olika former av ingripanden syftande till att förhindra aggressiva och destruktiva reaktioner, dock inte ständiga sådana. Förvaltningsrätten kommer därför till slutsatsen att inte heller hans behov av tillsyn är av den art och omfattning att det utgör ett grundläggande behov. Vid denna bedömning har Försäkringskassan enligt förvaltningsrätten haft fog för sitt beslut och överklagandet ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar framgår av bilaga 2 (DV3104/1A).

Erik Hjulström

Rådman

Nämndemännen Jan Ersson, Lars Granath och Eva Larsson (skiljaktig) har också deltagit i avgörandet. Kristina Jöngren har föredragit målet.

Skiljaktig mening

Eva Larsson anför följande. Av utredningen i målet framgår att [REDACTED] [REDACTED] otydliga tal, tillsammans med hans övriga svårigheter och begränsningar i det sociala samspelet, medför att han behöver hjälp av någon med ingående kunskaper om honom, hans funktionshinder och kommunikationssätt för att han ska kunna kommunicera med andra och även för att förhindra aggressiva och destruktiva reaktioner, som sannolikt skulle vara flera utan hjälp och stöd av personlig assistent. Hans hjälpbehov med kommunikation och tillsyn utgör därmed grundläggande behov. Vidare framgår att [REDACTED] hjälpbehov i dessa avseenden i vart fall är så pass omfattande att han, medräknat vad Försäkringskassan redan har godtagit, behöver personlig assistans med de grundläggande behoven i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan. Överklagandet ska därför bifallas på så vis att [REDACTED] förklaras berättigad till assistansersättning men att det överlämnas till Försäkringskassan att beräkna i vilken omfattning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.